

hogy ott is helyt állunk. De a köztenyészetnél ne idegenítsük el, a már-már felénk hajló gratiát, holmi olyan bírálati eljárással, a mellyel csak elriasztjuk az ilyesmit megemészteni az idő szerint még nem tudó magyar tenyésztőt.

Azt hiszem ezek után, legalább a második kérdésben, ismét egyek vagyunk és egyelőre minden erőnkkel válva együttesen támogassuk a nyulnak köztenyészetekbe való elterjedését, hogy az minél hamarabb elérje tényleges célját: *olcsó, izletes, és tápláló húst adjon kevésbé jó módu népünknek!*

Ehhez a munkához szívesen fogadunk mindenkit!

Rontsuk le közös erővel az előítéletek bástyáit és a minő kicsiny szerény állatka egy nyul az ő két nagy fülével, — olyan hatalmas leond az általa elért közgazdasági eredmény!

Hajós Emil.

A hazai pásztorebek regenerációja.

Ötödik lapszámunkban megjelent cikkünk folytatásaként reá kell utalnunk, hogyha mindazon tényezők, melyeket felemlítünk, az

19-ik ábra. A pyraenei eb.

ügy felkarolását elősegítik és eredményhez vezetnek, miként regeneráljuk pásztorebeinket?

A lomposzörű komondor regenerációja az országban fellelhető egyedekkel eszközölendő, bár nem tagadjuk, hogy éppen a tiszta egyedeknek fellelése nagy gondot okoz. Sajnos, ezek már eljutottak a vérfertőzés legvégsőbb határáig. Némi helyes és ügyes tenyészkombinációkkal azonban lehet még-e fajtát kitenyésztenünk. (Még sajnosabb, hogy ezek a nagy magyar pásztorebellel (kuvasz) össze-vissza keresztesztettek). De ha végül is ezen módszer célhoz nem vezetne, a hiányok az orosz pásztorebellel (lápebbel, russischer Steppenhund-dal) pótolhatók. Csakhogy ezen felfrissítés utóbbinak a fehértől a borsószinig terjedő egyedeivel történhet csak meg. És baj az, hogy bizony a regenerátorokat Oroszországban kell összekeresztelnünk. Más alkalommal már felemlítünk azt, hogy ezen utóbbi fajta rokonsága még a népvándorlás időszakából a komondorral,

különösen a szőrözeti és asseologus alapon ki is tüntethető.

Könnyebb lesz, mint a lomposzörű komondort helyreállítani, a nagy fehér pásztorebellel elbánni. A fő nehézség az, hogy az imént említett komondor-keresztelési momentumokat kell eltüntetni és a típus, de a nyílt és mégis dús ujjfundlandiszerű szőrözet jellegét is helyreállítanunk kell.

Vannak még egyéb bajok is. Mindkét fajtánál a fül és farok kurtirozása divik s a fül nagysága és a farok jó hordására (a kunkorodott és ostorlarkuak a komondor és kuvasznál is a tenyésztésből kizárandók) súly fektetendő. Ezek pedig nehézségeket fognak a tenyésztésnek okozni.

Találunk ugyan egy kibuvót, ha «seppverkeresztelés» céljából a pyraenei ebek segítségét vesszük a regeneráláshoz. De ne a Pyraeneekben keressük a correctorokat, mert az angolok és más nemzetbeliek ott már alaposan becsapódtak a vételekkel, hanem a nemes tenyésztéssel foglalkozó francia és belga tenyésztőtelepeken. A beszerzési módus igen könnyű, egyedül a pénzkérdés jön tekintetbe. Óva intjük azonban a fehér pásztorebek tenyésztése iránt érdeklődőket a correctori anyagot Németországban vagy Ausztriában beszerezni. A mit ott 1901 óta tenyésztettek, mivel az exportált egyedek kündulási pontja gyenge kitöltéssel használva a nálunk található ebek «salak»-ja volt, abból valami okosat kitenyészteni nem sikerült még a német alaposágnak sem. Az ottan felállított fajtajellegek — sajnos, e diletáns munkát magyarok is neveikkel szankezionálták — más eredményhez, mint az ideális magyar pásztorebek

21-ik ábra. Chiens de la Brie.

correkeziójához fog vezetni. Az ott található I. díjasok ezen érveinket megerősítik.

Nunc veniamus ad fortissimum canem! Ez a puli vagy pumi. Hogy minden valószínűség szerint az uszkár vére csörgedez ereiben, azt több okoknál fogva hisszük. De jelenlegi alakjában közvetlen származását inkább a chien de la Beauce et chien de la Brie, a deutscher Schäferhund és Bobtail-hez vagyunk hajlandók kötni. Ne a nagyságot tartunk most szem előtt, hanem a típust.

Hogy ezen következtetésünkben nem tévedhetünk, annak legpregnansabb bizonyítéka az előforduló négyes forma: az álló és lógó jülü pulié, továbbá az ugynevezett Spitzpulié és Bobtail típusúé. Midőn hazánk a nagy francia és németországi juhimport jegyében állott, akkor bizony megtörtént, hogy a juhtransportokkal egy-egy külföldi juhász is behozatott. Vagy az ismerős nyáj iránti szeretete készítette hazája elhagyására, vagy pedig akarattal hozták be importöreink őket.

Az ilyen expatriált eb persze el-el szerelmeskedett egyik vagy másik puli fajtájú hönleányunkkal. A szépség iránti szelekció nem igen ütötte fel a pártorok között s a ki győzi, az bírja elvénél fogva az idegenek a nálunk található eb Don Juan-okat bizony elharapták s ők maradtak a helyzet urai. De a pástornép kiválasztási hajlama előtt kalapot kell emelnünk a képességek megszilárdítása körül kifejtett munkásságért. Így ismertünk egy pulit, mely híres volt arról, hogy *«néma»*. Ezen néma volta alkalmassá tette éj idejében esaholás nélkül a terelést eszközölni. Ez a juhszerzés vulgó *«birka-lopás»* analésire nézve igen fontos tényező. S erről a puliról mondják, hogy drága pénzért, 10 csengő forintért és egy szabad választású kölyökért fedezett. De volt is híre hét vármegyében.

Az álló jülü puliban mi a *chien de la Brie-re*, a lógó jülüben pedig a *chien de la Beauce-ra* ismerünk, a *Spitz-puliban* pedig a *deutscher Schäferhund* befolyását látjuk. Igen jellegzetes az, hogy vidékeink legnagyobb részében az idegenből származó juhnyáj jellege szerint a puli állomány is magán hordozza a nyáj eredetének s az idegenben alkalmazott terelő ebek jellegét. Igen gyakran még a színezetek is az idegen fajták színezetével egyezők.

Kutatásaink helyessége mellett szöveg hiszszük a juhászat története, de a hazai juhászat története is mellette bizonyít, kezdve a spanyol udvarnak, XIV. Lajosnak és Mária Teréziának magyar főurainknak adott juhadományáig. Továbbá e mellett szólnak hazánknak Francia- és Szászországból a 19-ik században eszközölt importjai 1890-ig is.

Visszatérve a nagy magyar pástorebre, tisztelt olvasóink minden valószínűség szerint megértik most már azon annál alkalmazott tenyésztásunkat, hogy miért fordultunk a spanyol eredetű pyraenni ebekhez mint correctorokhoz.

A pulinál még azon véleményt mernénk kockáztatni, hogy a 70 években behozott angol husjuhokkal imitt-amott *angol juhász-ebek* is kerültek hozzánk. Vannak egyes vidékeink, a hol az *Old English Scheepdogokhoz* (*Bobtail*) igen hasonló pulik található, sőt az angol fajtánál jellegzetes csonka farkkal is születnek.

A pull regenerációnál nézetünk szerint felesleges a régi formaadókhoz visszatérnünk, de ha a szükség megkívánja, a correctorokat se zárjuk ki. Lehet a pulikat az országban létező egyedek helyes tenyész kombinációjával és kiválasztás útján kitenyésztenünk, csak szakértelem kell hozzá. Most az a kérdés, fenntartsuk-e őket különböző válfajtaikban, avagy csak kettő tartassék fenn? A mi nézetünk az, hogy ha már az idegen invázió által négy válfajtája létrejött is, még se tartssék fenn valamennyit, mert ez könnyen a kitenyésztesnél igen rossz befolyással lehet. Kötelező típusokent csak az *álló és lógó jülüket* tartssék fenn, de minden alkalmas színezetekben.

Végül megjegyezzük, hogy ha majdan kialakul az említett összes magyar fajták *tipikus* jellege s az *intellektualitás* nagyobb fokú fejlettségének ideje, melyet a kitenyésztes kezdetétől fogva sem szabad elhanyagolnunk, akkor majd ismét áttérhetünk a jótékony rokonyenztes alkalmazására, mint a *typus és az intellektualitás fixirozójához*.

Franciaországban Boulet Emanuel éppen most, dacára, hogy már 1898-ban látott hozzá a francia fajták reorganizációjához, a terelő versenyek rendezését e nyáron létesíti és a folyó év július hó 7-én rendezendő Angers-villei terelő versenyekre 100 és 50 frankos díjakat íratott ki. Természetesen az elismerő okiratoknak érdem szerint se vége se hossza sem lesz. Azonkívül oly juhászok, kik jó tanítványokat nevelnek, a juhászsegédek ezen tanítványok, a kiknek szorgalmukról és megbízhatóságukról gazdáik jó bizonyítványokat állítanak ki, még 25 és 15 frankos takarékpénztári könyvecskéket is kapnak.

A legértékesebb dolog az, hogy a juhász-ebek nemcsak a rendes ebkiállításokon jelennek ma már meg, hanem Ruau, a francia földművelési miniszter intézkedése folytán a

gazdasági kiállítások keretében állítatnak főleg ki és mi több a terelő versenyek is e kiállítások keretében rendeztetnek. Hogy hogyan, az nem nehéz kitalálni, hiszen mindig vannak kiállított nyájak, vagy a kiállítás mellett oly földbirtokosok, a kik készséggel átengedik területeiket és nyájukat e terelő versenyek céljainak. Mindenekelőtt azonban a versenynek megfelelő szabályzatot kell megalkotni.

Ez volna a rövid vázlata a pástorebeink regenerálását célzó intézkedéseknek.

Várva-várja egy ügybuzgó gárda, valjon most az utolsó órában az államhatalom eme tanácsainkat magáévá teszi-e s hogy az enyészetnek indult magyar pástorebek tenyésztését a juhászatával egyidejűleg és párhuzamosan fejleszteni kívánja-e?

A cél nemes és hazafias, az érdekek pedig országos érdekek. A munkákból a nehéz cseléd- és munkáskérdés közepette vajdó földbirtokos osztályunknak segítségére lennének, különösen most, a midőn a juhászat intenzív kezelésének ideje elérkezett.

Földművelési miniszterünk úgy hisszük nem zárkózik el az általános kívánság elől, mely oda törekszik a magyar pástor- vagy juhász-ebeket tisztavérűségükben fenntartani és fejleszteni, ha mindjárt az idegen corrector szolgálatait kellene is előbb igénybe vennünk. De reméljük, nem lesz szükségünk reá. Nem milliók, nem százazrek, sőt még több tizezer koronára rugó befektetésekre sincs szükségünk és mégis a haszon, a mi már fejtegetéseinkből kivethető, nem oly alárendelt jellegű, mint a milyennek azt sokan feltüntetni kívánják. Dantével tartanak ugyan az ezen tárggyal foglalkozók s azt mondják: *«c'est toute une esperanza, voi ch'entratez, de hinni reméljük, hogy a miniszter e mondást megczáfolja és megtalálandja a juhász-ebek össze-vissza keverésének tömkelegéből a helyes kivezető utat.*

Hinni óhajtjuk, hogy felszólalásunk nem volt hiába való!
Buzsi Géza Félix.

VEGYESEK.

A XXIV. tenyészállatvásár juh- és kecske-csoportjaiban kitűzött díjak a következők:
A földművelésiügyi miniszter által adományozott nagydíj a legjobb, abszolút tenyészértékkel bíró kos részére.

Posztó- és szövetgyapjas juhokra: I. kosdíj 300, II. díj 200 K., I. anyadíj 200, II. díj 200 K.

Hazai jésüs-gyapjasoknál: I. kosdíj 200, II. díj 100 K., I. anyadíj 150, II. díj 100 K.

Francia irányú jésüsöknel: I. kosdíj 200, II. díj 100 K., I. anyadíj 150, II. díj 100 K.

Husmerinóknál: I. kosdíj 200, II. díj 100 K., I. anyadíj 150, II. díj 100 K.

Angol husjuhokra: I. kosdíj 200, II. díj 100 K., I. anyadíj 150, II. díj 100 K értékben.

Kecskekére: I. bakdíj 100, II. díj 50 K., I. anyadíj 100, II. díj 50 K készpénzben.

Országos bika-kiállítás és vásár. Az *udvarhelymegyei gazdasági egyesület* február 28-án és márczius 1-én Székelykeresztúrott országos bika- és úszó-kiállítást és vásárt rendez, a melyen kizárólag magyar erdélyi fajta tenyészállatokkal lehet részt venni. A kiállításon való részvétel díjmentes, a bejelentéseket *Gálffy Kálmán székelykeresztúri főszolgabíróhoz* kell intézni, a ki kívánatra az érdeklődőknek részletes fölvilágosítást is ad a vásárról.

Magyar huskiviteli társaság. Szabadkán a napokban kezdte meg üzemét a Magyar Huskiviteli Társaság. Több száz sertést vágott s szállított már külföldre. A kormány támogatásával létesített vállalat lesz hivatva a Bácska sertéshus anyagának méltányos áron való értékesítésére. Annál inkább nagy reményeket fűznek az újonnan alakult társaság működéséhez, mivel a földművelésiügyi kormány azzal, hogy a yorkshire sertéseket beszerzte és meghonosította, nagy lendületet adott a sertésenyésztésnek.

Baromfienyésztes telep Zomborban. *Parthay Géza*, az Országos Baromfienyésztes Egyesületének igazgatója Zomborban járt, hogy ottan egy nagyobb baromfienyésztes telep